

Prilozi povodom Petnaestogodišnjice savjetovanja

Dr. sc. Petar Simonetti, redoviti profesor u mirovini
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

**PETNAESTOGODIŠNJICA SAVJETOVANJA PRAVNIKA
U ORGANIZACIJI PRAVNOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U RIJECI
(1994. – 2009.)**

Uvod

Vrijeme je, da se na petnaestogodišnjicu savjetovanja pravnika u organizaciji Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, učini kratak osvrt na njihovu svrhu i obilježja; da se kategoriziraju (po predmetu) teme koje su na njima obrađene i nešto kaže o ulozi i odgovornosti pravne struke u oblikovanju pisanih pravnih normi, njihovom tumačenju i primjeni, budući da su savjetovanja tomu posvećena.

Svrha i obilježja Savjetovanja

Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci 1994. pokrenuo je tematska godišnja Savjetovanja pravnika:

- 1994. – Zaštita vjerovnika¹,
- 1996.² – Pravni režim građevinskog zemljišta,
- 1997. – Vlasništvo i naknada za oduzetu imovinu,
- 1998. – Vlasništvo – pretvorba – denacionalizacija te
- 1999. – Vlasništvo – zaštita vjerovnika – trgovačka društva.

Od 2000. godine savjetovanja se održavaju pod stalnim naslovom *Vlasništvo – obveze – postupak*, čime je obuhvaćeno čitavo područje građanskog (imovinskog), trgovačkog i postupovnog prava. Posljednjih godina sve se više obrađuju teme iz upravnog prava i prava Europske unije.

Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci na vrijeme je prepoznao pitanja koja su se postavljala u vlasničkoj tranziciji (denacionalizacija i pretvorba društvenog

¹ Ovo savjetovanje je održano u suradnji s Informatorom d.d. Zagreb, a izdavači Zbornika radova bili su: Informator d.d. Zagreb i Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci.

² Godine 1995. Savjetovanje nije održano.

vlasništva na nekretninama), u oblasti obveznog i trgovačkog prava, radnog i upravnog prava i u građanskom postupovnom pravu, kao i pitanja koja se pojavljuju u procesu prilagodbe pravnog sustava Republike Hrvatske pravnom sustavu Europske unije, shvativši da obrada ovih tema zahtijeva veći angažman pravne znanosti i pravne prakse, kako u sferi stvaranja (oblikovanja) pravne norme, tako i u njenoj interpretaciji i primjeni.

Temeljna ideja Savjetovanja je spajanje pravne znanosti i pravne prakse. Notorno je da je pozitivistička pravna znanost bez pravne prakse neplodna, a da je pravna praksa bez pravne znanosti površna i stoga nužno nedosljedna. Zato je međusobna komunikacija neophodna, kako za pravnu znanost, tako i za pravnu praksu.

Savjetovanja pravnika usmjerena su na dvije adrese, na tvorca pravne norme i pravnike koji je primjenjuju ili sudjeluju u njenoj primjeni. Zakonodavcu se upućuje kritika konkretnih zakonskih rješenja i prijedlozi za izmjene i dopune zakona ili buduće pravno uređenje određenih pravnih odnosa. Sa sucima i drugim pravnicima koji primjenjuju pravne norme (u tijelima javne vlasti) ili sudjeluju u njihovoj primjeni (odvjetnici i dr.) u postupku ili izvan postupka raspravlja se posredno (kritička analiza sudske prakse) i neposredno (na okruglim stolovima u okviru Savjetovanja) o značenju nedovoljno određenih, a ponekad protuslovnih i nepotpunih pravnih normi koje se mogu različito interpretirati, dajući time svoj doprinos za ujednačenu primjenu zakona. U toj razmjeni mišljenja oblikuju se ideje o popravljaju ili poboljšanju teksta postojećih zakona za njihove izmjene i dopune ili za donošenje novih zakona.

Pisani radovi koji se izlažu na Savjetovanju prethodno se objavljuju u Zborniku Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci sa sažecima na engleskom, njemačkom i talijanskom jeziku s oznakom znanstvene kvalifikacije. Zbornik, koji je posljednjih godina «narastao» na 700 – 800 i više stranica referira se u indeksu poznatih svjetskih pravnih časopisa, pa, uz redakciju, ima i međunarodni savjetodavni odbor. Radove recenziraju po znanstvenim kriterijima pravnici istog ili višeg znanstvenog stupnja, specijalisti za odnosnu granu prava, po pravilu izvan kruga sudionika Savjetovanja i u načelu s drugih sveučilišta u Hrvatskoj ili u inozemstvu.

Primijećeno je da su pojedina gledišta i prijedlozi izloženi na Savjetovanju i objavljeni u Zborniku imali odjeka u zakonodavnoj sferi, a interpretacije pravnih normi koje su temeljito argumentirane dobro su primljene u stručnoj javnosti.

Okrugli stolovi u okviru Savjetovanja omogućuju svim sudionicima izložiti svoje kritičke ocjene znanstvenih ili stručnih izlaganja i interpretacija određenih pravnih normi i pravnih ustanova koje primjenjuju ili sudjeluju u njihovoj primjeni u svojoj profesionalnoj djelatnosti kao i iznijeti prijedloge *de lege ferenda*. Osim toga, svakome je omogućeno predložiti teme za naredno savjetovanje. Time se ostvaruje neposredan dijalog između pravne znanosti i pravne prakse na obostranu korist.

Savjetovanje je otvoreno, permanentno uključuje mlađe pravnike iz prakse i znanosti kojima se na taj način pruža prilika za stručno i znanstveno napredovanje.

Tako se pravna znanost obogaćuje svježim idejama koje su inspirirane novim znanstvenim spoznajama u domaćoj i inozemnoj pravnoj znanosti, kao i spoznajama do kojih se dolazi u praktičnoj primjeni prava (domaća i strana sudska praksa).

Teme Savjetovanja (1994. – 2009.)

1. Građansko pravo. Opći dio

- Pravo osobnosti u novom Zakonu o obveznim odnosima,
- Odnos prava osobnosti i medijskog prava,
- Zaštita osobnih podataka pacijenata u europskom i hrvatskom pravu,
- Pravo pacijenata na obaviještenost, s posebnim osvrtom na zaštitu tajnosti podataka o zdravstvenom stanju pacijenta,
- “Treu und Glauben” in der deutschen Rechtsprechung,
- Pravo na pristup podacima u medicinskoj dokumentaciji,
- Pravni aspekti parodije i intelektualno vlasništvo te
- Prirodna poslovna nesposobnost kao razlog nevaljanosti pravnog posla.

2. Stvarno pravo

- Ograničenja prava vlasništva,
- Ograničenja prava vlasništva na temelju pravnoga posla,
- Stvari u vlasništvu države i drugih osoba javnog prava,
- Pravno razdvajanje zgrada i drugih građevina od pomorskog dobra,
- Građanskopravni režim građevinskog zemljišta u prijelaznom razdoblju,
- Izvršavanje ovlasti i dužnosti glede posebnoga dijela nekretnine,
- Upravljanje i održavanje nekretnina u etažnom vlasništvu,
- Stjecanje prava vlasništva i drugih stvarnih prava s povjerenjem u zemljišne knjige i učinci pravnog posla o otuđenju tuđe nekretnine,
- Stjecanje imovine (vlasništva) u bračnoj i izvanbračnoj zajednici,
- Bračna stečevina po Obiteljskom zakonu,
- Dosjelost kao način stjecanja stvarnih prava,
- Stjecanje prava vlasništva primjenom ustanova dosjelogosti i uzurpacije na nekretninama koje su bile u društvenom vlasništvu,
- Pravo građenja prema Nacrtu prijedloga Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima,
- Građenje na tuđem zemljištu,
- Stjecanje prava vlasništva na nekretnini na temelju pravnog posla,
- Višestruko ugovaranje otuđenja,
- Zaštita prava vlasništva (dva članka),
- Zaštita od evikcije,

- Pravo vlasništva i pravo građenja stranih osoba na nekretninama u Republici Hrvatskoj,
- Izvlaštenje u sudskoj praksi,
- Neka pitanja prava stvarnih služnosti i susjedskih prava na građevinskom zemljištu,
- O pravnom režimu građevinskog zemljišta – uvodno izlaganje,
- Pravne osnove građenja na tuđoj nekretnini,
- Pretpostavke, funkcije i pravna priroda prava građenja,
- Osnivanje prava građenja,
- Hipotekarno zalaganje nekretnina i prava građenja,
- Hipotekarni odnos kao aspekt sadržine hipoteke,
- Ostvarenje prava na namirenje tražbine osigurane hipotekom i fiducijarnim vlasništvom na nekretnini,
- Fiducijarno vlasništvo u hrvatskom pravu,
- Osiguranje tražbina prijenosom prava vlasništva i prijenosom prava – neka otvorena pitanja,
- Fiducijarno vlasništvo u usporednom pravu i sudskoj praksi,
- Zemljišni dug u usporednom pravu,
- Zalaganje pokretnih stvari,
- Stjecanje stvarnih prava na nekretninama na temelju povjerenja u zemljišne knjige,
- Upis prava na građevinskom zemljištu u zemljišne knjige,
- Usklađivanje zemljišnoknjižnog s izvanknjižnim pravnim stanjem nekretnine,
- Zabilježba pravnih činjenica kao sredstvo zaštite vjerovnika u pravnom prometu nekretnina,
- Novo zemljišnoknjižno pravo,
- Osnivanje (obnova) zemljišnih knjiga – rad katastarskog i zemljišnoknjižnog povjerenstva,
- Strane osobe kao nositelji prava vlasništva na nekretninama,
- Pravo vlasništva i pravo građenja stranih osoba na nekretninama u Republici Hrvatskoj,
- Prava stranaca na građevinskom zemljištu na teritoriju Republike Hrvatske,
- Stranci kao stjecatelji prava vlasništva nekretnina prema Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima,
- Još o stjecanju vlasništva dosjelošću na nekretninama u društvenom vlasništvu,
- Nekretnine kao objekti prava vlasništva i prava građenja,
- Pravo prvokupa prema Zakonu o otocima,
- Pravni položaj kupca/vlasnika nekretnine u hipotekarnom režimu te

- Upis etažnog vlasništva (vlasništva posebnog dijela nekretnine) u zemljišne knjige.

3. Denacionalizacija

- Denacionalizacija – prava i ovlaštenici,
- Denacionalizacija i pretvorba prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta u društvenom vlasništvu,
- Denacionalizacija neizgrađenog građevinskog zemljišta,
- Naknada za oduzetu imovinu,
- Naknada u vrijednosnim papirima za oduzetu imovinu i mjerila za utvrđivanje naknade,
- Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine – prakse Upravnog suda RH,
- Naknada za oduzetu imovinu i sudska nadležnost,
- Načela restitucije prava vlasništva i naknade za oduzetu imovinu,
- Naknada za oduzetu gospodarsku imovinu,
- Naknada za oduzete stanove i poslovni prostor,
- Povrat oduzete imovine na temelju kaznene odluke, odnosno konfiscirane u političkim procesima te
- Pravo na povrat ili odštetu za imovinu optanata.

4. Pretvorba

- Pretvorba društvenog vlasništva na nekretninama,
- Stvarnopravni učinci pretvorbe društvenih poduzeća,
- Pretvorba komunalnih poduzeća i vlasništvo objekata i uređaja komunalne infrastrukture,
- Prijelazne i završne odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima,
- Trajno pravo korištenja i njegova pretvorba u pravo vlasništva vlasnika zgrade te
- Proturječnosti uspostavljanja prava vlasništva na građevinskom zemljištu.

5. Autorsko pravo

- Korištenje autorskih djela i
- Pravo umjetnika izvođača u hrvatskom zakonodavstvu

6. Obvezno pravo. Opći dio

- Načelo savjesnosti i poštenja u obveznom pravu,
- Promijenjene okolnosti danas i u Nacrtu Zakona o obveznim odnosima,

- Zaštitne valutne klauzule i monetarni nominalizam u noveli Zakona o obveznim odnosima,
- Pobijanje dužnikovih pravnih radnji i
- Konceptija realnih ugovora

7. Obvezno pravo. Odštetno

- Odgovornost proizvođača za štetu od proizvoda (dva članka),
- Odgovornost za štetu izazvanu neispravnim proizvodom u hrvatskom i bosanskohercegovačkom pravu,
- Odgovornost za štetu izazvanu lijekovima s nedostatkom,
- Građanskopravna odgovornost zdravstvenih djelatnika,
- Odgovornost države za štetu u slučaju neopravdane osude ili neosnovanog uhićenja,
- Odgovornost države za štetu prouzrokovanu nezakonitim ili nepravilnim radom organa uprave,
- Ratna šteta prouzročena terorističkim aktom,
- Odgovornost države za štetu,
- Odgovornost Republike Hrvatske za štetu prouzročenu terorističkim aktom,
- Odgovornost države za štete od terorističkih akata s osvrtnom na presudu Europskog Suda za ljudska prava br. 48778/99,
- Trend proširenja kruga osoba s pravom na novčanu naknadu u poredbenom i našem pravu kao oblik popravljivanja neimovinske štete u slučaju smrti bliske osobe,
- Problem pravne osnove profesionalne odgovornosti za štetu,
- Naknada materijalne štete u slučaju smrti, tjelesne povrede i oštećenja zdravlja,
- Naknada neimovinske štete u teoriji i praksi i
- “Sive zone” izvanugovorne odgovornosti – područja moguće primjene pravila o odgovornosti na temelju krivnje i objektivne odgovornosti za štetu.

8. Obvezno pravo. Ugovorno

- Pravni učinci pregovora i ponude,
- Izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti prema novom Zakonu o obveznim odnosima,
- Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu o obveznim odnosima,
- Odgovornost prodavatelja za materijalne nedostatke stvari,
- Odgovornost za nedostatke i stabilnost građevine,

- Odgovornost za pravne nedostatke u Zakonu o obveznim odnosima i izabranim pravnim poretcima,
- Zaštita od evikcije,
- Primjena odredbi Zakona o obveznim odnosima o odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke na razne vrste ugovora,
- Odgovornost dužnika za štetu zbog povrede ugovora,
- Ugovorne i zatezne kamate,
- Način obračuna kamatne stope kod potrošačkog zajma – otvorena pitanja hrvatskog prava i financijske prakse,
- Ugovorna kazna,
- Ugovor između liječnika i pacijenta,
- Najam stana – položaj zaštićenog najmoprimca (s osvrtom na predložene izmjene i dopune Zakona o najmu stana),
- Najam stana i zakup poslovnog prostora,
- Zakon o zakupu i prodaji poslovnog prostora – primjena u praksi,
- Ugovor o leasingu – novo zakonsko uređenje,
- Pravo nazadkupnje kao instrument osiguranja potraživanja,
- O nekim aspektima odgovornosti za pravne nedostatke,
- Ugovori o valutnom i o kamatnom swapu i
- Zaključenje, punovažnost i dokazivanje elektronskih ugovora: komparativna analiza.

9. *Pravo osiguranja*

- Treće osobe u osiguranju od automobilske odgovornosti i
- Obvezna osiguranja od odgovornosti izvan djelatnosti prometa i prijevoza u hrvatskom i poredbenom pravu, s osvrtom na određivanje obveznika sklapanja osiguranja i kruga trećih osoba.

10. *Trgovačko pravo*

- Zaštita vjerovnika po Zakonu o trgovačkim društvima,
- Bankarske garancije prema odredbama novog Zakona o obveznim odnosima (u poredbenopravnom kontekstu),
- Nevaljanost pojedinih odredbi općih uvjeta iz ugovora o kasko osiguranju motornog vozila – Smije li nemogućnost predočenja prometne dozvole ukradenog vozila predstavljati zapreku za isplatu osigurnine?
- Nepošteno tržišno natjecanje i modaliteti građanskopravne zaštite u hrvatskom i komparativnom pravu,
- Primjena trgovačkih običaja,
- Investicijski fondovi koji ulažu u nekretnine prema Zakonu o investicijskim fondovima i
- Promidžba i prodaja udjela i dionica u investicijskim fondovima.

11. *Trgovačko pravo. Ugovorno*

- Načelo savjesnosti i poštenja u trgovačkim ugovorima s međunarodnim obilježjem,
- Nevaljanost pojedinih odredbi općih uvjeta ugovora s posebnim osvrtom na potrošačke ugovore,
- Pravni odnos između akreditivne i druge banke u akreditivnom poslu,
- Jedinstvena pravila i običaji za dokumentarne akreditive i
- Jedinstvena pravila za garancije “na zahtjev” 1991. Međunarodne trgovačke komore u Parizu.

12. *Trgovačko pravo. Vrijednosni papiri*

- Prospekt pri javnoj i privatnoj ponudi vrijednosnih papira – Zakon o tržištu vrijednosnih papira i pravci razvoja u europskom pravu,
- Standby Letter of Credit - Bankarska garancija u formi dokumentarnog akreditiva - nova pravila i
- Uporaba mjenice u međunarodnom dokumentarnom akreditivu.

13. *Industrijsko vlasništvo*

- Ustupanje prava iz područja industrijskog vlasništva – ugovor o licenci žiga i ugovor o know howu,
- Uvođenje zakonske zaštite topografije integriranih sklopova u hrvatsko pravo,
- Industrijsko vlasništvo: Iscrpljenje isključivih ovlaštenja nositelja patenta i Nacrt Prijedloga Zakona o patentima,
- Novi Zakon o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva – korak naprijed ili natrag?
- Novo hrvatsko žigovno pravo,
- Character Merchandising i žigovnoppravna zaštita,
- Opozicijski postupak u novom hrvatskom žigovnom pravu,
- Opoziv žiga i novo hrvatsko žigovno pravo,
- Posebna obilježja građanskopravne zaštite žiga,
- Posebna zaštita dobro poznatih i čuvenih žigova te
- Zaštita tvrtke u hrvatskom pravu – s posebnim osvrtom na kolizijska pravila za slučaj sukoba tvrtke i žiga.

14. *Pravo društava*

- Prolegomena noveli Zakona o trgovačkim društvima,
- Preoblikovanje društava,
- Suodlučivanje zaposlenika u trgovačkim društvima,
- Vlasništvo u malom i srednjem poduzetništvu,

- Osobna odgovornost članova društava kapitala za obveze tih društava prema njihovim vjerovnicima (čl. 10. st. 3. ZTD),
- Upravljanje korporacijama (modeli i trendovi u uporednom pravu i praksi),
- Aktualna pitanja financijskog izvještavanja dioničkih društava - odgovornost revizora,
- Društva za upravljanje investicijskim fondovima i njihove statusne posebnosti,
- Pravo manjinskih dioničara na podnošenje tužbe u ime dioničkog društva protiv članova uprave i nadzornog odbora,
- Uloga revizora u dioničkom društvu,
- Ništavost i poboynost odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću,
- Povreda obveze objave podataka na tržištu kapitala i sporovi ulagatelja (dioničara) protiv uvrštenih društava te
- Protupreuzimateljske mjere i položaj uprave ciljnog društva u postupku preuzimanja dioničkog društva.

15. Radno i socijalno pravo

- Prava i obveze subjekata iz radnog odnosa,
- Kolektivno pregovaranje i proširenje primjene kolektivnog ugovora (oktroiranje kolektivnog ugovora),
- Pravna narav prijelaznih odredbi i produžena primjena pravnih pravila sadržanih u kolektivnom ugovoru,
- Sadržaj i karakter predloženih promjena Zakona o radu,
- Zaštita osobe u radnom odnosu od načela do realizacije i
- Osiguranje zaštite zdravlja na radu – u projektu reforme zdravstva i istoimenom zakonu.

16. Upravno pravo

- Komunalne djelatnosti i pravo vlasništva na građevinskim objektima komunalne infrastrukture,
- Određivanje naknade za izvlaštenu nekretninu,
- Pojam i obilježja koncesija,
- Pretpostavke za izdavanje građevne dozvole u svjetlu sudske prakse te
- Pravna zaštita u postupcima javne nabave u Hrvatskoj.

16.a Upravni postupak i upravni spor

- Otvorena pitanja upravnog postupka u Hrvatskoj,
- Upravni spor u Hrvatskoj: sadašnje stanje i pravci reforme,

- Pitanja uređenja i primjene pravne zaštite od šutnje uprave u Republici Hrvatskoj,
- Novo hrvatsko upravno postupovno pravo,
- Novi Zakon o upravnim sporovima – temeljne odrednice te
- Pravo na suđenje u razumnom roku i u postupcima pred Upravnim sudom Republike Hrvatske.

17. Financijsko pravo

- Oporezivanje gradske rente,
- Kodeks ponašanja na području oporezivanja poduzetnika,
- Trebaju li nam promjene u nekim aspektima oporezivanja (nepokretne) imovine?
- Prekogranični i poreznopravni aspekti djelovanja investicijskih fondova te
- Zastara u građanskom i poreznom pravu.

18. Građansko parnično pravo

- Zaštita na suđenje u razumnom roku,
- Transnacionalna pravila građanskog postupka - Nacrt od 1. travnja 1999.,
- Sudski penali,
- Naknada parničnih troškova,
- Načelo javnosti u parničnom postupku – prilog pokušajima opravdanja i reafirmacije instituta,
- O dostavi tužbe,
- Preinaka tužbe,
- Punomoćnik u parničnom postupku,
- Pripremanje i organizacija glavne rasprave u građanskom parničnom postupku,
- Mirenje – alternativni način rješavanja sporova,
- Prethodno pitanje u parničnom postupku,
- Žalba protiv presude prema noveli ZPP iz 2003.,
- Povrat u prijašnje stanje u hrvatskom parničnom postupku,
- Izmjena pravomoćnih odluka donesenih u parničnom postupku u povodu odluka Ustavnog suda o neustavnosti odnosno nezakonitosti propisa,
- Parnice radi proglašenja ovrhe nedopuštenom – problem pravne prirode rokova za njihovo pokretanje,
- Stranačka sposobnost entiteta bez pravne osobnosti,
- Podružnice inozemnih osoba,
- Pravna sredstva protiv neučinkovitog suca te
- Novelirani postupak u sporovima male vrijednosti.

19. *Ovršno pravo*

- Prethodne i privremene mjere osiguranja potraživanja,
- Izvršenje na nekretninama,
- Ovrha na pokretnim stvarima radi naplate novčane tražbine,
- Položaj vjerovnika prema Ovršnom zakonu nakon njegova noveliranja 1999.,
- Prisilno sudsko hipotekarno osiguranje tražbine,
- Prijenos prava vlasništva radi osiguranja tražbine prema novelama Ovršnog zakona 2003. te
- Pretpostavke za izdavanje potvrde.

20. *Stečajno pravo*

- Procesnopravne i materijalnopravne pretpostavke – posljedice otvaranja stečajnog postupka,
- Izlučna i razlučna prava,
- Sudsko ispitivanje podobnosti stečajnog plana,
- Ostvarivanje tražbine u stečajnom postupku,
- Završna dioba u stečajnom postupku te
- Položaj vjerovnika po novelama Stečajnog zakona.

21. *Izvanparnično postupovno pravo*

- Nužnost reforme hrvatskog izvanparničnog prava,
- Procesnopravno uređenje odnosa etažnih vlasnika,
- Razvrgnuće suvlasničke zajednice,
- Uređenje međa te
- Pravno značenje procjene vrijednosti nekretnina u sudskim i drugim postupcima.

22. *Pravo Europske unije*

- Zaštita prava vlasništva u europskom pravu,
- Uvod u Načela europskog ugovornog prava,
- Uz desetogodišnjicu Direktive 93/13/EC o nepravičnim ugovorima,
- La protezione del consumatore nella Comunità Europea con particolare riguardo ai contratti,
- Zaštita potrošača kod pojedinih bankovnih ugovora – usklađenost s europskim pravom,
- Zaštita kupca u time – sharing ugovorima prema Smjernici 94/47/EC,
- Implantacija Smjernice 2005/29/EC o nepoštenim poslovnim praksama u hrvatsko pravo zaštite potrošača,

- Skupno otpuštanje radnika i zbrinjavanje viška radnika pri statusnim promjenama u europskome pravu u svjetlu Smjernice 98/59/EZ s posebnim osvrtom na harmonizaciju hrvatskog prava,
- Radni odnosi kod statusnih promjena u europskom pravu,
- Posebnosti kolektivnog ugovaranja u europskome i hrvatskome pravu,
- Radno zakonodavstvo Republike Hrvatske i *acquis communautaire*,
- Posebnosti reguliranja radnog vremena u kontekstu Smjernice 2003/88/EZ s osvrtom na nacionalna rješenja u Njemačkoj, Austriji i Hrvatskoj,
- Europska Uredba o insolventijskim postupcima,
- Pretpostavke za izdavanje potvrde o europskom ovršnom nalogu,
- Reforma njemačkog Građanskog zakonika s posebnim osvrtom na europske aspekte te reforme,
- O nekim praktičnim i teorijskim dvojabama i problemima prilagodbe hrvatskog prava europskom pravu društava te
- Nacrt zajedničkog referentnog okvira za europsko privatno pravo.

23. Ustav i sveučilište

- Ustav i sveučilište – Prijedlozi Hrvatskoga pravnog centra u svjetlu odluke Ustavnog suda od 26.1.2000.

24. Pomorsko pravo

- Osiguranje tražbine prema novom pomorskom zakonodavstvu Republike Hrvatske.

25. Međunarodno pravo

- Zaštita prava vlasništva u međunarodnom pravu.

26. Ekonomija

- Novi prilozi stvaranju sustava gradske rente.

O ulozi i odgovornosti pravne struke u oblikovanju pravnih normi

Pravna struka ne sudjeluje izravno u kreaciji prava, ali ima bitnu ulogu u oblikovanju pisane pravne norme, pa time donekle utječe i na njen sadržaj³, kako izravnim sudjelovanjem u redigiranju teksta zakona (nacrt i prijedlog zakona), tako i posredno znanstvenim radovima koji utječu na oblikovanje pisane pravne norme⁴. Osim toga, proces stvaranja pravne norme, posebno zakonske, prolazi kroz nekoliko strogo određenih formi: izrada prednacrta, nacrt, prijedlog, rasprava o jednom i drugom, prvo i drugo čitanje u saborskoj raspravi (proceduri), glasanje, usvajanje, proglašenje i objavljivanje zakona⁵.

S druge strane, pravna struka tumači pravnu normu radi njene primjene u postupku (suci, pravnici u drugim nadležnim tijelima i oni pravnici koji sudjeluju u postupku) i izvan postupka (pri sklapanju pravnih poslova, poduzimanju pravnih radnji itd.) ili izvan neposredne primjene prava, (tzv. doktrinarno tumačenje pravne norme)⁶.

Stoga ne mogu tražiti alibi pravnici koji su sudjelovali, na primjer u oblikovanju sustava vlasničke tranzicije na nekretninama ili su pogrešno tumačili odgovarajuće propise u postupcima pretvorbe društvenog vlasništva i restitucije prava vlasništva na nekretninama s katastrofalnim društvenim i gospodarskim posljedicama, (npr. prelaska izgrađenog građevinskog zemljišta u vlasništvo vlasnika zgrada ili posebnih dijelova zgrada bez ikakve naknade).

Od pravne struke se očekuje poznavanje univerzalne i relativno trajne pravne i moralne zasade pretočene u Ustav i međunarodne pravne izvore i da na njih skreće pozornost zakonodavcu i uporno inzistira na primjeni zakona u praksi. Pravna struka tumači pravne propise primjenom odgovarajućih općeprihvaćenih interpretativnih metoda nezavisno od volje izvršne vlasti i drugih političkih čimbenika, jer proglašenjem, po propisanoj proceduri, zakon se odvaja od svoga tvorca (zakonodavca) i djeluje kao samostalna društvena sila samo zato što je zakon te se primjenjuje suglasno tumačenju nadležnih tijela (sudova i drugih nadležnih tijela), s krajnjom posljedicom, suglasno tumačenju onog tijela koji po Ustavu osigurava jedinstvenu primjenu zakona, a to je u Republici Hrvatskoj – Vrhovni sud RH (čl. 116.- st. 1. Ustava).

U pravnoj državi svi su pod zakonom, i njegov tvorac, i izvršna vlast, i sva tijela koja ga primjenjuju, i koja su odgovorna za njegovu primjenu, kao i sve osobe (fizičke i pravne) na koje se odnosi. Svi pod zakonom – nitko iznad zakona!

U normalnim društvenim okolnostima (pravne stabilnosti), u praksi se uz minimalnu primjenu sile ostvaruju oni zakoni koji izražavaju i štite

³ Šire o oblikovanju pisane pravne norme, u: *Scienza tecnica della legislazione*, Atti del Convegno, Trieste, 28.-29. ottobre 1988., Università degli studi di Trieste.

⁴ Irti, N., *Tecnica della legislazione civile e responsabilità della dottrina*, u: *Scienza e tecnica della legislazione*.

⁵ Šire o stvaranju prava, Lukić, R., *Teorija države i prava, Teorija prava II*, Beogradski Izdavački Grafički Zavod, Beograd, 1995., str. 206.-221.

⁶ Šire o tumačenju pravnih normi, Lukić, R. D., op. cit. str. 222.-282., Vuković, M., *Opći dio građanskog prava, Knjiga I.*, Školska knjiga, Zagreb, 1959., str. 203.-237.

općeprihvaćene univerzalne vrijednosti. Zakoni koji ne izražavaju i štite opće interese, koji se ne oslanjaju na opću suglasnost, mogu se održati (primjenjivati) samo silom protiv obespravljenih (takvi zakoni po pravilu su u sukobu s ustavnim načelom: *Svi su pred zakonom jednaki*⁷). Zakon bez čvrste moralne podrške (opće suglasnosti) pretvara se u nasilje (što je silom stvoreno može se samo silom održavati) ili se na različite načine izigrava. Ovo utoliko lakše ukoliko je pravna norma neprecizna, dvosmislena, nepotpuna ili nomotehnički neadekvatno fomulirana, pa se može tumačiti na različite načine. Za takve nomotehničke i druge propuste u prvom redu odgovaraju oni koji su sudjelovali u izradi (redakciji) zakonskog teksta, tj. oblikovanju pisane pravne norme nezavisno od toga jesu li ti propusti posljedica stručne nesposobnosti, ili površnosti, ili popuštanja pod političkim pritiskom, ili radi osobnog interesa.

Globalizirani svijet i Republika Hrvatska u tom svijetu, će se vjerojatno u skorij budućnosti susresti s velikim strukturalnim društvenim promjenama koje se, već naziru u mjerama koje poduzimaju i države barjaktari liberalnog kapitalizma za ublažavanje posljedica svjetske financijske i ekonomske krize. One će se odraziti na mnoge pravne sfere, posebno na pravo vlasništva i poduzetništvo, na kreditne odnose, bankarstvo i financije, na zaštitu ljudskih prava i imovine, na radno i socijalno pravo itd. Dublje strukturalne promjene uslijedit će kasnije u procesu uklanjanja proturječnosti u koje se zapliće suvremeni svijet, koji se suočava s dosad neviđenim opasnostima, ekološkim i društvenim. Ove strukturalne društvene promjene izazvat će vrlo duboke promjene u pravnim sustavima koje nas neće zaobići, pa će te promjene biti teme budućih savjetovanja pravnika.

Naprijed je bilo govora o ulozi pravne struke u interpretaciji i primjeni pravne norme.

Sada će se podcrtati odgovornost interpretatora, bilo da je u ulozi tijela koje primjenjuje normu ili se njegova uloga završava s interpretacijom (tzv. doktrinarna interpretacija). Pogrešnom interpretacijom pravne norme interpretator neizravno stvara "svoju" pravnu normu (pravilo) negirajući postojeću pravnu normu koja je predmet tumačenja i primjene. U tom slučaju prividno se primjenjuje pravna norma koju je stvorio zakonodavac, a uistinu se primjenjuje norma koju je stvorio njen tumač. Praksa nas uči da su takve pojave neizbježne i uz maksimalno zalaganje tumača i onoga koji primjenjuje pravnu normu. Svrha je savjetovanja da se takva zastranjivanja svedu na najmanju mjeru.

Nova generacija pravnika, koja je stasala upravo kroz ova savjetovanja prepoznat će nove pravne teme i od nje se može očekivati da će obogaćivati i produbljivati oblike komunikacije između znanosti i pravne prakse, zakonodavca, sudova i drugih tijela vlasti i time doprinositi da se poruke s ovih skupova više čuju u "zakonodavnoj radionici" i još više nego do sada doprinesu interpretaciji prava u praksi kako bi se podizala razina njegove ujednačene primjene i time još potpunije ostvarivali temeljni ciljevi prava: pravda i pravna sigurnost – univerzalne društvene vrijednosti jučer, danas i sutra.

Prof. dr. sc. Petar Simonetti

⁷ Čl. 14. st. 2. Ustava RH–a